

መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትሮ

(3ይ ክፍል)

እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ

በሊሰ እግል ዛልም ሸክዋት ምጅልስ አምን

ሳልሳይ፡ ኤረትሮ፡ ክምሰለ ምጅልስ አምን ዲብ ከርስ ቀራሩ ዕልብ 1907 ለሸርሐዩ፡ እግል መትዐዳዪት ፈደራልዮት ሕኩመት ሶማል ለይአዕተረፊት እብ፡ ጀላብ እግል ትርፊድ እንዴ ትቤ አው ብዕድ ፍክር ሰበት ዐለ እግል ኢኮን። ዲብ ሕኩመት ለዐለ እለ መባጥር፡ ዲብለ ናይለ ወክድ ለሀይ ሰፊር ኤረትሮ ዲብ መንዘመት ምጅልስ ቅራን (አርአዩ ደስተ) ዲብ ዮም 19 ማዮ 2009 ዲብለ እተ መደት ለሀ ርኢስ መጅልስ አምን ለዐለ ሰፊር ፈታሊ ሸርክን ለነድአዩ ልእከት ዋዴሕ ህለ። እሊ ለተሌ ሰለስ አግደ ንቀጥ ህዩ ህድገ።

1. “መጅልስ አምን እግል መትዐዳዪት ፈደራልዮት ሕኩመት ሶማል ክምሰል ሕኩመት ሸርዕዮት ሶማል ወእድንያይ እዕትራፍ ለበ እንዴ ወደ ሸርሐዩ። ዲብለ ትወቀለት ርሽመት ባጽሕ ለህለ መሻክል ሶማል፡ እግል ስያሲያይ ወናይ ስያደት ሕርያናት ሸዐብ ሶማል ለኢሸርሕ ዲብ እድንያይ ቀዋኒን ለኢለአተንክብ ሻፍግ ወዛልም ስያሲያይ ሐል ክራጅ እግል ልግበእ እለ ክምሰል ኢቀድር ሕኩመቼ እብ ትሉሉይ እት ሸሬሕ ጸንሐት ተ።”

2. “ለእብ ዕንፍ ምን ሶማል ወኪን ለትወለደት ‘መትዐደዱት ሕኩመት’ ምስለ ክሉ ምን ናይ ካርጅ ጀሃት ለልትሆብ ናይ ማል ወወስከርየት ሰዳይት ዕምረ እግል ልጠወል ኢቀድረ። እሊ እብ ኢቃኑናይ አግቡይ ለልትሆብ ስለሕ ህዩ፡ ዲብ ደግሽ ሶማል ክምሰል ዲብ እሳት ለምበ ክዕየት እንዴ ወዴከ ለልትነሰእ ቱ። እሊ ዲብ ሶማል ‘መትዐደዱት ሕኩመት’ ለልትበህል ተጃርብ ናይ በሸር ከሳር ለለአጀሬ እግል መሻክል ሶማል ለኬልም እት ረአስ ግብአቱ፡ ዲብ መስኩበት ወአምን መንጠቀት ቀር አፍሪቃመ መብቅያይት ሽንርብ ለለሐድግቱ

3. “ሸዑብ ሶማል፡ ዲብ ናይ ብዕዳም ለገብአ ናይ ስያሰት ስታቲባት መጀረቢ እግል ልግበእ ኢወጅብ። እብ ገበይ ክሎም ቅዋት ለሻርኮ እቱ ሄራር ዓም ወጠኒያይ መቅርሕ ወሰላም፡ ወጠንያይት ሕኩመት እግል ትትከወን ናይ ስያደት ሐቁ እግል ልትሐሸም ቡ” ራብዓይ፡- መጅልስ አምን ዲበ መደት ለህ፡ እግል እግል ገሌ መናጥቅ መቃዲሾ ሌጠ ለራቅብ፡ ዲብ ጃንዋሪ 2009 ዲብ ሙእተመር ጅቡቲ እብ አዳላይ እዳረት መጅልስ አምን ወለዛልም ቀራራቱ ድድ ኤረትርየ (6ይ ክፍል) እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ አሜሪካ ወመሳኒተ ለትከወንት “መትዐዳዱት ሕኩመት ፈደራልየት” ረሰሚ አዕተረፈ እበ። ቃኑናይ ደሊስ እንዴ ኢለቀርብ ህዩ “ ሕኩመት ሸርዕየት ተ” ቤለየ። ምናተ ለዲብ ፑንቲላንድ ወሶማሊላንድ ለዐለየ ሕኩማት ኢፈቅደወን። እብ ሰበት ሸርዕየቶም ልግበእ ወኢሸርዕየቶም ለነስአዩ ቀራርመ ይዐለ። ምጅልስ አምን እብ ሰበት እለ ቀድየት እለ ለነስአዩ ቀራርመ እግል ብዝሓም መተቅብለት ለሻቅል “ወቀዩቱ ሚ ኢፋል?” ለልብል ሰኣል ለለሀርስቱ ለዐለ። ሰበቡ ለቀራር ለህይ፡ እግል ተሐባለከ መሻክል ሶማል ምን ሐዲስ ለኬልም ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ እግል ኖሰ ውሕደተ ለአከደት ሶማል ለፈንጥር ወናይለ ወክድ ለህይ ሕኩመት አቶብየ ወብዕዳት ናይ መንጠቀት፡ ቃረት ወእዲነ ጀሃት ዲብ ሶማል በርጠጠዕ እግል ሊበሎ እግል ምን እስትዕማር ብሪጣንየ ወኢጣልየ ዲብ ሰነት 1960 ሕርየተ ክምሰል ረክበት እግል ምር ዘመን እድንያይ እዕትራፍ ለዐለ እግል ሶማል እንዴ ፈንጠርከ፡ ካርቶናንት ሕኩማት እግል ከወኖት መንገአት ረሓብ ለከስትቱ ለዐለ። ሓምሳይ፡- ምጅልስ አምን፡ ዲበ መደት ለህ፡ ሔፍዛይ ሰላም ቅወት እተሓድ አፍሪቀ ዲብ ሶማል መስኩበት ዲብ አከደት እግል ወደዩ ዶር ሐመደ።

1. ክምሰለ ልትአመር ምጅልስ አምን ዲብ ዮም 21 ፌብርዋሪ 2007 ዲበ ሓለፊዩ ቀራር ዕልብ 1744፡ ወቀይ ሔፍዛይ ሰላም ቅዋት አፍሪቀ ዲብ ሶማል፡ እግል ሶማልዩን ጀሃት ዲብ ንቃሽ ወዕሪት ወሰዳይት እግል ፈደራልያይ መአሰሳት ዕቅበት፡ አግደ ህዩ አምን ወጠን እት ፍዕል እግል አውዐሎት ክምቱ ወደሐዩ። እለ ቅወት እለ አስክ ሶማል ክምሰል መጽአት ለሳደፈ መታክል ለእግል ትሕፈዙ መስኩልየት ለረፍዐት ሰላም ኢጸንሐየ። ሰበት እሊቱ ህዩ ዲበ መደት ለህይ

ብዝሓት ድወል አፍሪቃ ዲብ ተማስ ሶማል እግል ኢልሸመመ እንዴ ፈርሀየ፡ ጄሽን ምን ንድኣት ሐረግረጎተን ለለአትፊክር ይወለ። ሰበት እሊቱ ህዬ ሔፍዛይ ሰላም አፍሪቃ እብ ውሕዳት ዩጋንዳ ወብሩንዲ ሌጣቱ ለትከውን።

2. ክምሰለ ልትአመር ወቀይ ናይለ አስክ ሶማል ለትለአክ ጄሽ እተሓድ አፍሪቃ፡ ምን ትየመመ እቱ ናይ ዕቅብት ሰላም ወኬን፡ ጽጌዕ “መትዕዳዩት ፈደራልየት ሕኩመት” እንዴ ጸብጠ መሻክል ሶማል ለኬልም ገብአ። ሰበት እሊቱ ህዬ ዲብ ከርስ መዐሳክሩ ወምኑ ወኬን ድቁብ ህጁም ዲብ ሳድፉ ህድፍ ገብአ። ዲብ ደንጎብ፡ “ሔፍዛይ ሰላም እተሓድ አፍሪቃ ዲብ ሶማል፡ ቅያስ ለአለቡ ተሕድያት ዲብ ሳድፉ፡ እብ እሱወ ሓለት ቱ እግለ ይህሌት ሰላም እግል ልሕፈዝ ዲብ ሶማል እብ ግዲደ መስኩብት እግል ልምደድ ለቀድር? እብ ትሉሉይ እግል ምጅልስ አምን ዲብ ቀደሙ ለትመደደ ሰኣል ዐለ።

3. ምጅልስ አምን እብ ዓመት ወእዳረት አሜሪካ እብ ፍንቱይ፤ ሔፍዛይ ሰላም ጄሽ እተሓድ አፍሪቃ አርወሐቱ እግል ለአድሕን ዲብ መዐሳክር አግደ መዳይን ግብለት ሶማል ልወሽ ክምሰል ህለ ሰኒ ወአማን ለአምር ዐለ። እግል እለ ለተአክድ እግልን መሰል ህዬ፡ ለእግል ገሌ ምን ውሕዳት ኡጋንዳ ወብሩንዲ ለአክመደ ናይ 18 ኦገስት 2009 ህጁም እንትሓር ቱ። ለሓለት ክምሰል እሊ ለትበህለት ሐቆመ ገብአት፡ እሊ አፍሪቅያይ ጄሽ ምን መቃዲሾ - መንጠቀት አክደር - ወኬን እግል ልትሐረክ ሐቆመ ጀረብ ቴለል ሚ ክምሰል ገብእ ጌማሙ ኢለሐይል። ጄሽ አፍሪቃ ናይ ፍዳእዩን ህጁም ዲብ ጀሬ እቱ ወክድ አው ገሌ ምን አንፋሩ ዲብ ከርዶን ዶል ለአቱ፡ እንዴ ኢፊናቴ እብ ሰለሕ ክቡድ ላጽሕ ሸዑብ ዲብ ነብር እቱ ድዋራት ቀዝፍ ዐለ። እብ ሰብብ እሊ ህዬ እብ ሸዑብ ሶማል ለተአበ ጄሽ ገብአ። ዶር ምዋጥን ሶማል ዲብ መቃዲሾ ስቀቱ ምኑ ሰበት ሰሐብ፡ ለገብእ ነፈር ክምሰል አባይቱ ልርእዩ ለዐለ። እብ ሐጫር ህግዩ ሸዑብ መቃዲሾ ክምሰል ግልባቡ ለቀርልዐ አባይቱ ለልርእዩ። ለስያሲያይ ወዕስከርያይ ደሚር እት መዋጥር ለካሬ ወቀይ ቅዋት አፍሪቃ ለተሐባለክ ወደዩ ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ አስክለ ፍገሪት ለኢትትረከብ ምኑ መብቅያይ ቴለል ዑሩጉ ዐለ። ሳድሳይ፡ ምጅልስ አምን ዲብ ወክድ ለህይ “እግል ወራት ሰላም ጅቡቲ ለለዐንቅፎ ጀጎት” ለትትሐዜ ምስዳር እግል ትትነሰእ እቶም ክምታ ቱ አከደ። 1. “ወራት ሰላም ጅቡቲ” ማይተት እንተ ለትወለደት ክምተ ምጅልስ አምን ሰኒ ወአማን ለአምር ዐለ። ሰበት እሊ ዲብ መደት ለህ አረይ እግል ሊደዩ ለለሐዜ ጀህት ዐለት ምንገብእ፡ ለለዐንቅፈ አው ህዬ በርናምጁ ለለአፈርስ ምኑ ቅወት ተትሐዝዩ ይወለት።

2. እምበል ሸክ ቀድየት ሶማል ናይ አማን ሐል እግል ትርከብ ትትሐዜ ዐለት ምንገብእ ሳኪን፡ ለቀድየት እግል ሶማልዩን እግል ትትረፍ ዐለ እግል። እብ ገበይ ምጅልስ አምን ለልትቀሰብ ሐል ህዬ ለትኬለመ መሻክል ሌጣቱ ለወልድ።

ሳብዓይ፦ ምጅልስ አምን ዲብ መደት ለህ “ኤሪትሮፕ አስክ እለ ምስል ጅቡቲ ዲብ ህድግ እግል ትእቴ ሰበት ረፍደት፡ ናይ ክልኢተን መዋጀህት ወናይ ሰብ ዜረኖት ኢመትከባተ እግል ጅህድ አሚን ዓም በሊስ ኢህዬብ፡ ምጅልስ አምን ክምሰል ሻቀለዩ እብ ድግማን ሸሬሕ።” ለልብል ሸሬሕ እፍጉር ዐለ።

1. ኤሪትሮፕ ምን ሰልፍለ ምሽክለት ክምሰል ጀሬት ምስል ጅቡቲ ናይ ሕዱድ ምሽክለት ክምሰል አለበ እክድት ዐለት። ምን ምድር ጅቡቲ፡ ሰድርመ ትግበእ ለጠልቡ ይዐለ እግለ። ጅቡቲ ጠለባት ዐለ እግለ ምንገብእ ህዩ፡ እብ ዋዴሕ እንዴ አትአመረት እግል ተአቅርቡ ዐለ እለ። ሐቆ እለ፡ ለቀድየት እግል ለሐባልክ ለቀድር እድንያይ ሸክል እንዴ ኢተአጸብጥ፡ እብ ናይ ክልኢተን ድወል ወእብ ገበይ ሕውትነት አስክ በዐል ምግብ መስኒ ክልኢተን ድወል ሐል እግል ልርከብ ቀድር ዐለ።

2. ሕዱድ ኤሪትሮፕ ወጅቡቲ፡ እብ ሰለስ እትፋቃት በህለት ዲብ እትፋቅየት 24 ጃንዋሪ 1900፡ 10 ጁላይ 1901፡ 7 ጃንዋሪ 1935 እሹር ቱ። ለእትፋቅየት ፍንጌህ እግል ኤሪትሮፕ ተስተዕምር ለዐለት ኢጣልየ ወእግል ጅቡቲ ተስተዕምር ለዐለት ፈረንሳይ ለትፈረመ። ሰበት እለ ሕዱድ ክልኢተን ድወል ምን ቀደም 8 ዕቁዳት እንዴ አስተብደ ዋዴሕ ቱ። እብ ዋጅብ ለተአሸረ ምን እስተዕማር ለትወረሰ ሕዱድ ለበን ድወል እብ ሰብ ሕዱድ ፍንጌህን መሻክል እግል ልቅነጽ ቀድር ለለብል ህግየ መፍሁም ኢኮን። ሐቴ ደውለት እብ በረ ቅዋት ዳረኮት ይሕዱደ እግል ትውረር አው ጠለባት ናይ ሕዱድ እግል ትቀድም መካሰብ እግል ርክበት ሻፍገት ምስዳር እግል ትንሰእ ገብአት ምንገብእ፡ ለናይ አቶብየ ተጃርብቱ ለልደገም። ናይለ ወክድ ለህይ ሜርሐት አቶብየ እግል ገሌ ምድር ኤሪትሮፕ ዲብ ከርስ ምድሩ ለአተ ሐዳስ ከሪጠት ትግራይ ዲብ ሰነት 1997 እንዴ አፍገረ እግል ናይ ሕበር ምስተቅበል ዲብ ብቆት ለካረ መብቅያይ በርደደህ አጅረ። አቶብየ እግል ዲብ ከሪጠት ለረሰመቱ ምድር ኤሪትሮፕ እብ ሐለት ዲብ ምድር እግል ተአክዱ እንዴ ትቤ ድድ ኤሪትሮፕ ትሉሉይ ሰለስ ወራራት - ምን 1998 አስክ 2000 ወዴት።

3. ናይለ ወክድ ለህይ ሕኩመት አቶብየ፡ ዲብ ፌብራይር 2008 ዲብል እግል ሰልሲተን ድወል (ኤሪትሮፕ፡ አቶብየ ወጅቡቲ) ለለትሐዳድድ ደብር ሙሰ ዐለ ስለሕ ክቡድ ክምሰል ተክለውቱ፡ እለ ክሉ መሻክል ሕዱድ ኤሪትሮፕ ወጅቡቲ መጽአ። መጥ-መጦር እለ አቶብየ ለነስአተ ምስዳር ህዩ ዲብ ጅቡቲ ለዐለት ቅወት አሜሪካ አስክ ቅብለታይ እንክር ሕዱድ ኤሪትሮፕ መጽአት። ሕኩመት ኤሪትሮፕ፡ ዲብ እንክር ግብለት ምውዳቅ ጸሓይ ወግብለት ናይ ሕዱዱ እት ገብእ፡ እግል ሐረኮት ዐክሰርየት አቶብየ ወአሜሪካ ምን ቅሩብ ታብዑ ዐለ። ዲብ ክእነ ቴለል እት ሕነ ህዩ ዲብ ዮም 23 ኣፕሪል 2008 አሚር ቀጠር ለዐለ ሐመድ ቢን

ከሊፈ አልሳኒ አስክ ርኢስ ኢሰያስ አፈወርቂ ተለፎን እንዴ ዘብጠ፡ ርኢስ ጅቡቲ እስማዒል ዑመር ገሌ “ኤረትርዮ ዲብ ባካት ናይ ሕበር ሕዳድን ቅወት ብዝሕት ተአሸፍፍ ህሌት” ዲብ ልብል ሸክወት ክምሰል ቀደመ እቱ ሐበረዮ። ዲብለ ጸብኢት ትሉሊት እብ ወካለት” ዲብ ሐንቴለ ልብል፡ አርእስ ውዛረት ካርጅዮት ኤረትርዮ ዲብ ዮም 19 ኖቨምበር 2008 ለአዳለዩ ሸሬሕ ብሁል ክምሰለ ህለ፡ ርኢስ ኤረትርዮ “እለ ቀድዮት እለ ቀደም እለ ክሉ ረኣሰ ሳምዐ ይአነ፡” ዲብ ልብል እግል አሚር ቀጠር በልሰ እግሉ። እንዴ አትለ ርኢስ ኢሰያስ አፈወርቂ “ርኢስ እስማዒል ገሌ ዱቅሪ ምስልዩ ምን ልትዋጀህ ሰኒ ዐለ።

እብ አማን ምሽክለት ህሌት ገብአት ምንገብእ፡ አነ እብ ጀህቼ አስክ ጅቡቲ እግል ኢጊስ ዱሉይ አነ። ርኢስ ገሌመ አስክ አስመረ እግል ልምጸእ ቀድር። እግል ክልኢቱ ኢልትከበቱ ገብአ ምንገብእመ ዲብ አደውሐ እግል ንትዋጀህ እንቀድር” እት ልብል ሐበረዮ። አሚር ቀጠር እብ ጀህቱ እግል “ሰኒ” ለቤለዩ ረኣይ ኢሰያስ አፈወርቂ ትከበተዮ። ርኢስ ኤረትርዮ በዳሪት እንዴ ነስአ፡ እብ ሰበት ሐቂቀት ናይለ ጅቡቲ ለአቅረበተ ሸክወት እግል አመሮት፡ እተ ምዕል ለህ አስክ ርኢስ ጅቡቲ እንዴ አተሰለ ረክበዮ። ርኢስ ጅቡቲ ህዩ “ቅዋቶም ዲብ ሕዳድን ጸጉዕ ክምሰል ህለ ሰምዐኮ” እት ልብል በልሰ እሉ። ርኢስ ኤረትርዮ እብ ጀህቱ፡ በሊስ ርኢስ ጅቡቲ ክምሰል ተሐበረዮ፡ አስክ እስማዒል እንዴ አተሰለ “ምዶል፡ ዔማት ናይ እለ ሐብሬ እለ ምንቱ?” እት ልብል ትሰአለዮ። ርኢስ ጅቡቲ “ሐበረውኒ” ዲብ ልብል በልሰ። እንዴ ጸንሐው እብ ዶ/ር አሕመድ ሐሰን ድሕሊ ዲብ ናይ ደዳያት ፊራፎ ለትነፈዐው እቡ ፈረንሳይን ለትናወለዉ “ስወር” ክምሰል ህለ ላኪን ይሐበረዮ። ርኢስ ኢሰያስ አፈወርቂ ለደዳያት ለህይ ምን አማን ለሬመ ክምቱ እግል ተንጃሁ ርኢስ ጅቡቲ እንዴ ሐበረ፡ ክምሰልሁ ላተ ምስዳር እግል ልንሰእ ለዳርክ አሰባብ ክምሰል ይህለ ንዮት ኤረትርዮ ግውርነት ሰኔት ወመዓወነት ክልኢቱ ገባይል አደቀቦት ክምተ አብረህ። ርኢስ ጅቡቲ እብ ጀህቱ “በሊስ ሰኒቱ፡ እብ ጀህቼ ህዩ ፈንጎሕ ዮም 24 ኣፕሪል 2008 እግል አተሰል እትካቱ” እንዴ ቤለ ትሳረሐ ምኑ። ምናተ ክምሰል መውዕዱ ይአተሰለ። እብ ቃብል እሊ ውቁላም ዙባጥ ዲብ ባካት እግል ልሸፈፍ ለተአዘዘ ጄሽ እንዴ ተለዮ፡ አስክ ሕዳድ ኤረትርዮ ወጅቡቲ ንሰ። ቀደመ ለይዐለ አከይ-መቅርሕ እንዴ ከልቀ ህዩ ዲብ ዓሲመት መዲነት ጅቡቲ አቅበለ። ምናተ ቅያደት ጄሽ መዳፈዐት ኤረትርዮ እብሊ በርናምጅ እሊ ለትከለቀ አከይ-መቅርሕ ወቅብብ ለዐለ እቱ መዋዲት ምን ገበዩ እንዴ ኢሸክፍ፡ ምስል ጄሽ ጅቡቲ እብ ናይ ሕውትነት ደሚርቱ ለተዓመለ ምስሉ። 4. ሐቆ ስስ ሳምን ናይለ ፍንጌ ርኢስ ኤረትርዮ ወተንጃሁ ርኢስ ጅቡቲ እብ ተለፎን ለተሃገው እቱ ወክድ፡ እብ ፍንቱይ ዲብ ዮም 10 ጁን 2008 ዐሳክር ጅቡቲ ጸልመት እንዴ ሔገው ዲብ ረኣሰ ውሕዳት ኤረትርዮ እብ ቀናብል እደይ ለተለ ህጁም ከስተው። ውሕዳት ኤረትርዮ ምስለ ክሉ ለዋጀህዮም ህጁም፡ ክምሰለ

አሰልፍ ለእቤሉ፡ ወሳይቅ ውዛረት ካርጅየት ኤረትሮፕ ክምሰለ ለሐብሩ፡ ቅያደት መርከዝየት ኤርትሮፕ ምን ረድ ፍዕል እግል ልትጀመሎ አው እግል ልደገን አዘዘዎም።

5. ግራሁ የም 11 ጁን 2008 ህዩ ጄሽ ጅቡቲ እብ ጥያራት እንዴ ትሰደ ድድ ውሕዳት ኤረትሮፕ ድቁብ ህጁም ሀረሰ።

6. ክምሰለ ወሳይቅ ሕኩመት ኤረትሮፕ ለለአክዱ ህዩ ውሕዳት ኤረትሮፕ፡ ዲብ ቀደሞም ለገብአ ልግበእ ብዕድ ሕርያን ሰበት ይዐለ እሎም፡ ዲብ የም 12 ጁን 2008 ናይ መዳፊዐት አርወሐት ሐቆም ትነፈዐው።

7. ሕኩመት ጅቡቲ ዲብ አስመረ ለዐለ ሰፊረ ዲብ የም 14 ጁን 2008 ትስሕብ ዲብ ህሌት፡ እግል ሰፊር ኤረትሮፕ ዲብ ጅቡቲ ህዩ ዲብ የም 16 ጁን 2008 ጠርዘቱ። ሐቆ እሊ እግል ጀዋሲስ ሐሽመት ኤረትሮፕ እንዴ ዐዘመው ድድ ኤረትሮፕ ዲብሎማስያይ ወናይ ደዓያት ፊራሮ አትበገሰት።

8. ፍንጌ ውሕዳት ኤረትሮፕ ወጅቡቲ ዲብ የም 12 ጁን 2008 ዲብ ሕዱድ ሸበህ ደግሽ ዐስከሪ ክምሰል ቀንጸ፡ ሕኩመት ጅቡቲ እብ ደሚር እኩይ እንዴ ትበገሰት እብ ገበይ ወዚር ካርጅየቱ መሐመድ ዐሊ ዩስፍ እንዴ ወዴት፡ ዲብ የም 29 ጁን 2008 ናይ ድወል ዐረብ መራሐመት እግል ትርከብ እግል ወሳእል እዕላም ምስር ወዐረብ ዲብ ሀበዩ ሸሬሕ፡ “እሊ ናይ ደንጎበ መዋዲት ኤረትሮፕ እብ እስራኤል ለትሰደ ሰበት ገብአ፡ እግል ክልነ ዲብ ብቆት ለካሬቱ፡ ከሊጅ ባብ አልመንደብ ህዩ አተላላይ አምን ወደሐን ድወል ዐረብ ቱ” እት ልብል ሐበረ። ርኢስ ጅቡቲ እስማዒል ዑመር ገሌ እብ ጀህቱ፡ ዲብ የም 23 ኦክቶበር 2008 ዲብ ምጅልስ አምን ዲብለ ቀደመዩ ሸሬሕ፡ ክምሰል ገሌ ዲብሎማስዩን ዔማታት አርብ ምን ፓሪስ ለሐበረወ፡ ሐሩቀት ድወል ዐረብ ጀላብ እግል ኢልሰብብ እቱ ለትመሀዘ ናይ ሕዱድ ደግሽ እግል እስራኤል ምን አትዐገቦት እንዴ ትጀመለ፡ “ለምሽክለት ዲብ ቀበት ሰለስ ሳምን ሐቆመ ኢሰክበት፡ እት ረኣስ ኤረትሮፕ ሐርብ እግል ንፍተሕ ቱ” እት ልብል አትፋረሀ።” ጌምያይ ርኢስ ጅቡቲ ነጂብ ጣህር ላኪን እብ ቃብል እሊ ዲብ የም 25 ኦፕሬል 2008 ዲብ ሀበዩ ሸሬሕ፡ “ናይ ሕዱድ ባካት ምን ሀለዮት ጄሽ ሕር ህለ፡ ምስል ኤረትሮፕ ክሉቅ ለዐለ ቴለል ሐርብ ህዩ ሽነክ ህለ” እት ልብል ሕቡሩ ዐለ።” እሊ ዲብ ሕድ ለይበይእ ሸሬሕ ረስሚ ጅቡቲ፡ ቅያደት ጅቡቲ ቀደሙ እብ ናይ እዲነ ወመንጠቀት ጀሃት ዲብ ዳለ እቱ ሲናርዮ እንዴ ትሰሐበ ዲብ ተማስ ክምሰል ትሸመመ ለለሐብር ቱ። ዶሩ ህዩ እብ ናይ በረ ቅዋት እግለ ተሐደደ እሉ ወቀይ እት ፍዕል እግል ለውዐል ምን ስታቲብ ለለሐልፍ ኢኮን።

ምናተ ምን ሒሊቱ ለለዐቤ ዶር እግል ለአግዴ ዲቦ ልትዌነቅ እቱ ለዐለ ወክድ፡ እግል ናይ ድወል ምውዳቅ ጸሓይ ጌምየት ዐስከርዩን ለሐበረው እንዴ ሰምዐ፡ ዲብ ዕፌ ተማሲል እንዴ ኢገብእ፡ እብ ክሉ መቃዩስ ምስለ ምኑ ለተዐቤ ቅወት ዲብ ሜዳን ዐስከርየት ለአቴ ክምሰል ህለ ለትረሰዐ መስል ዐለ። ገብአ ህዩ፡ እግል ብዕዳም ለአዳለው እግሉ ኤታን እት ፍዕል እንዴ ኢለውዕል ክምሰል ኢለአቀብል ለአደፋርስ ምንመ ዐለ፡ ደገድግ ክምሰል ገብአ፡ ቅዋት ኤረትርየ ሕዱዱ እንዴ ተዐደ ዲብ ከርስ ምድር ጅቡቲ እግል ኢልእቱ ሰበት ፈርህ፡ አስክለ ዐለ እቱ አቅበለ። ኤረትርየ ሕዱደ እግል ትትዐዴ ክምሰል ኢኮን ህዩ እብ ገሌ ፈተቹ ተሐበረዩ። ሰብ ሰልጠት ኤርትርያመ እብ ጀህቶም ዲብ ምድር ግዋሬሁ ሸዐብ ጅቡቲ ሸብርመ ትግበእ ንየት አው ጠለብ ክምሰል አለቡ፡ ሐ ሸዐብ ጅቡቲ ህዩ ፈረንሰ እብ አሳስለ ዲብ ዮም 27 ጁን 1977 ምስል ጅቡቲ ለፈርመት እቱ ዐስከርያይ እትፋቅ፡ ምን ዐስከርያይ ደግሸ ለገብአ እቱ ባካት ሐድ 20 ኪሎ ምትር እተ ሪመ ባካት ሙልሐሊ (ደርዔል) ዲብ ትትበህል አካን መዐስከር ከወነ።

9. ኤረትርየ እግል በርናምጅ ለትመህዘ ናይ ሕዱድ አክይ-መቅርሕ እግል አስከቦት እግል ማይ ነዲፍ እግል ሐምረኅት ልትባደሮ ለዐለው ናይ መንጠቀት ወእዲነ ቅዋት በክት እግል ክልአት፡ ዲብ ናይ ክልኢተን ድወል ደረጀት እግል ሐደዶቱ ዲብ ትጸገም እቱ ለዐለ ወክድ፡ ጅቡቲ ድድ ኤረትርየ ምን አማን ለሬመ ሸክዋት ዲብ ትነሸር እግል ቀድየት አስክ ኢጋድ፡ እተሓድ አፍሪቀ፡ አልጃምዐ አልዐረብዮ፡ መነዘመት ሙእተመር እስላም፡ መነዘመት ፍራንክፎን ወምጅልስ አምን ዲብ ዐደዮቱ ትሳሰዐ።

10. ለለትዐጅብ ምጅስል አምን እንዴ ኢከጅል፡ “ኤረትርየ እብ በዐል ምግብ እግል ልግበአ ለጠልበየ ናይ መንጠቀት ወዐለም መሓብር ረፍደት፡ እግል ጅህድ አሚን ዓምመ ቂመት ይህበቱ” ብህል ዐለ። ምናተ ምጅስል አምን፡ እግል ልትሃገው እቦም ለዐለው መነዘማት በህለት ኢጋድ፡ እተሓድ አፍሪቀ፡ አልጃምዐ አልዐረብዮ፡ መነዘመት ሙእተመር እስላም፡ ምጅልስ አምን ወእዳረት አሜሪካ፡ እብ ሰበትለ ዲብ ዮም 10 ጁን 2008 ለሳደፊ ሐደስ ዲብ ምድር እንዴ ኢልብሕሶ፡ እብ ሸፋግ ኤረትርየ ክምሰል ሰቀው ለልትአመር ቱ። ምስል ምጅልስ አምን እግል ኖሱ ዲብ ዮም 12 ጁን 2008 ዲብለ አፍገረዩ ሻፍግ ሸሬሕ፡ እግል “ኤረትርየ ድድ ጅቡቲ ዲብ ራስ ዱሜረ ወጀዚረት ዱሜረ ወዴተ” ለትብል ዐመልየት ዐስከርየት ክምሰል ሰቀት ልትአመር። ሐቆ 13 አምዕል በህለት ዲብ ዮም 25 ጁን 2008 ዲብለ አፍገረዩ ብዕድ ሸሬሕ ህዩ አሚን ዓም መነዘመት ምጅልስ ቅራን ባንኪምን አስክ ጅቡቲ ወኤረትርየ “መርማሪ ልኡክ” እግል ልልአክ ጠልበ።

ምጅልስ አምን እንዴ ትባደረ እግል ኤረትርየ ክምሰል ሰቀ፡ እግል አሰልፍ ለአሰሰየ ሸክወት ደሊል እግል ልርከብ እለ መመርምራይ ወፍድ አስክ ኤረትርየ ወጅቡቲ

እግል ልንደእ ክም ትላከ ቁርኣይ ልብ ካሪ እሉ ህለ። ሰበት እሊቱ ህዩ እብ ቃብሉ ነፈር መነዘመት ምጅልል ቅራን ላተ ኤረትርዮ፡ አስክ ለጸሐተ ትትአከድ ምጅርመት ጋብአት ህሌት በህለት ቱ። ዐንገላሊሾ መዋዲት ምጅልስ አምን ህዩ እሊቱ። ለተህዩበዩ ትእዛዝ እምበል በሐስ እት ፍዕል ለለውዕል መሻቀዩ እዳረት አሜሪካ ክምቱ ልትአመር። ጀዚረት ራስ ዱሜረ ዲብ ዮም 10 ጁን 2008 ልግበእ ወቀደመ አው ግራህ ሐርብ ለኢገብአ እተ አካን ዲብ እንተ፡ ምጅልስ አምን “ፍንጌ ኤረትርዮ ወጅቡቲ ዲብ ጀዚረት ዱሜረ ሐርብ ገብአ” ልብል ዲብ ህለ፡ ምን አዩ እንዴ ትበገሳ ለረክቦዩ ሐብሬ ተ? ምጅልስ አምን መመርምራይ ወፍድ ንድአት ሌጠ እንዴ ኢገብእ፡ ለልኡክ ላኪን አስክ ጀዚረት ዱሜረ ኢበጽሐ። ሰበቡ ዲብ ጀዚረት ሚ ክምሰል ገብአ ሐብሬ ሳብተት ሰበት አለቡ። ለአማን ክምሰል እለ ለትበህለት እት እንተ ላኪን፡ “ኤረትርዮ ድድ ጅቡቲ ዐመልዮት ዐስከርዮት ህረሰት” ዲብ ልብል መብደአ ሰብተት።